

OĞUZCANIN DALLANMASINDAN OLUŞAN MODERN YAZI DİLLERİ VE MODERN OĞUZ DİYALEKT ALANI

Oğuzcanın Anadolu bölgesindeki gelişme süreçleri dolayısıyla Eski Anadolu Türkçesi (13-15. Yy) olarak adlandırılan yazı dili zamanla bir dallanmay uğrayarak ve Orta Asya'nın Batı Türkistan kesiminde 11. Yüzyıldan beri varlıklarını sürdüren Türkmenlerin lehçesini de içine alarak Güney-Batı Türk lehçeleri grubunu oluşturmuştur (Korkmaz 2013:125).

Günümüzdeki bu Güney-Batı (Oğuz) alanının tarihsel olaylar sonucu şekillendiği görülmektedir. Oğuz Türkleri, Türk tarihinin en eski dönemlerinden günümüze geniş bir coğrafyada etkili olmuşlar, büyük devletler kurmuşlardır. 16.-19. Yüzyıllar arasında yavaş yavaş orataya çıkan yeni yazı dilleri daha sonra müstakil olma yolunda ilerlemişlerdir. 19. Yüzyıldan itibaren yeni ve yaşayan Türkçe dönemi başlamış ve bu dönemde baş gösteren siyasî gelişmeler neticesinde Türk Cumhuriyetlerinde konuşulan lehçeler birer yazı dili haline getirilmiştir (Erdem 2009: 36). Bugün Güney-Batı (Oğuz) grubu diyalekt alanı içerisinde yer alan lehçeler ise Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Türkmen Türkçesi, Horasan Türkçesi, Halaç Türkçesi ve Gagauz Türkçesi olarak sıralanmaktadır. Bunlardan başka İran, Irak, Suriye, Afganistan ve Lübnan'da konuşulan Oğuz grubu (Azerbaycan ve Türkmen) Türkçelerini de dikkate almak gerekir. Yine Özbekistan'ın Harezmi bölgesinde konuşulan Harezmi-Oğuz ağızları mevcuttur ki bundan ilk söz eden Vambéry olmuştur (Erdem 2009: 36).

Horasan Türkçesi İran'ın kuzey-doğusunda Türkmen Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi arasında bir köprü vazifesi görür. Horasan Türkçesine bu adı veren ve ilim âlemine tanıtan Alman Türkolog G. Doerfer Oğuzca'yı Doğu ve Batı Oğuzcası olarak ikiye ayırır ve Batı Oğuzcasına Türkiye ve Azerbaycan Türkçelerini, Doğu Oğuzcasına ise Türkmen ve Horasan Türkçelerini dahil eder.

Günümüzde Türkiye Türkçesinin özellikle Rumeli ağızlarından biri gibi olan Gagauz Türkçesi de Oğuz grubunun batı koluna mensup Türk lehçelerindedir. Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin Anadolu ağızlarını da aslında kesin sınırlarla birbirinden ayırmak mümkün değildir.